กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่นๆ

นอกเหนือจากคดีความผิดตาม พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ฯ, พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้าฯ และ พ.ร.บ.สิทธิบัตรฯ ที่กล่าวมาแล้ว ในปัจจุบันยังไม่ค่อยจะมีคดีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอื่นๆ เกิดขึ้นมากนัก ฉะนั้นจึงขออธิบายเฉพาะคำจำกัดความและความหมายของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาอื่นๆ พอสังเขปดังนี้

<u>พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.๒๕๔๖</u>

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หมายถึง ชื่อหรือสัญญลักษณ์ที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ ซึ่งสามารถบ่งชี้บอกว่า สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้น เป็นสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะพิเศษเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์นั้นๆ เช่น ข้าวหอมสุรินทร์, ทุเรียนนนทบุรี, กาแฟดอยตุง

ผู้ที่มีสิทธิใช้ชื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ บุคคลซึ่งประกอบกิจการค้าเกี่ยวกับสินค้านั้นๆ และ มีถิ่นที่อยู่ในแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้านั้น รวมถึงหน่วยงาน และ/หรือ องค์กรส่วนท้องถิ่นนั้น โดยจะต้องขอขึ้นทะเบียน จึงจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

<u>พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ.๒๕๔๕</u>

ความลับทางการค้า หมายถึง ข้อมูลการค้าซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปและเป็นข้อมูลที่เจ้าของหรือผู้มีหน้าที่ควบคุมความลับฯ ได้ใช้มาตรการที่เหมาะสมรักษาไว้เป็นความลับ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางการค้าของเจ้าของข้อมูลนั้น เช่น บัญชีรายชื่อ สถานที่อยู่ ช่องทางการติดต่อลูกค้า, ภาพถ่ายหรือรูปภาพของสินค้ารุ่นใหม่

<u>พระราชบัญญัติคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม พ.ศ.๒๕๔๓</u>

แบบผังภูมิของวงจรรวม หมายถึง แบบ แผนผัง หรือภาพที่ทำขึ้น ไม่ว่าจะปรากฏในรูปแบบใด วิธีใด เพื่อให้เห็นถึงการจัดวางชิ้นส่วนทางไฟฟ้า หรือทางเดินไฟฟ้า วงจรไฟฟ้า เพื่อใช้ผลิตให้เป็นวงจรรวม และต้องจดทะเบียน จึงจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย โดยมีอายุการคุ้มครอง ๑๐ ปี

ลักษณะและช่องทางการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนเครือข่าย Internet

1.Cyberlocker and Streaming

1.1 Website รับฝากข้อมูลที่ให้บริการถูกกฎหมาย แต่มีผู้นำ File (ส่วนใหญ่เป็นภาพยนตร์เพลง) ที่ผิดกฎหมายมาฝากไว้

1.2 Website รับฝากข้อมูลที่มีการอำพรางและกระทำความผิดอย่างชัดเจน (ฝาก File แล้วจะได้รับเงินตอบแทน)

2.Hosted Linking

คือการเปิด Website โดยเชื่อมโยงไปยัง Web ฝาก File โดยไม่มีข้อมูลอยู่ใน Website ของตัวเอง ที่เรียกกันทั่วไปว่า เว็บแปะลิงค์

3.Public and Private Torrent

คือ ตัวกลางในการชี้ช่อง File ข้อมูล เพื่อให้ผู้รับบริการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น

4.Application, IPTV, Software and Website streaming

คือ โปรแกรมสำเร็จรูปที่เชื่อมโยงไปยังห้องฝาก File โดยไม่ต้องมีข้อมูลอยู่ใน Website ของตัวเอง

5.UGC and Hybrid

ได้แก่ Facebook และ Youtube

6.Online Market

คือ Website ที่จำหน่ายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้า โดยมีตัวสินค้าส่ง ให้กับลูกค้าเมื่อลูกค้าชำระเงินตามช่องทางและวิธีการที่ตกลงกัน หรือให้เรียกเก็บเงินปลายทางเมื่อรับสินค้า

7.การละเมิดโปรแกรมคอมพิวเตอร์

มีลักษณะและพฤติการณ์ในการกระทำความผิดหลายรูปแบบ ดังนี้

7.1 Copying เป็นการทำซ้ำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ลงในแผ่น CD

7.2 Hard Disk Loading เป็นการติดตั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ละเมิดลิขสิทธิ์ลงไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์

7.3 Corperate End-User Infringement เป็นการลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์เกินกว่าจำนวนลิขสิทธิ์การใช้งานที่ได้รับอนุญาต

7.4 Internet Piracy เป็นการขายโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ทำซ้ำขึ้นเอง ผ่านทาง Internet

แนวทางการสืบสวนการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นบนเครือข่ายอินเตอร์เน็ต

1.สืบค้นข้อมูลการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ว่ามี Website ใดที่ปล่อยให้มีการละเมิดลิขสิทธิ์,เครื่องหมายการค้า, สิทธิบัตร ฯ

2.ตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลชื่อของ Website [Domain Name] และตำแหน่งที่อยู่ (สถานที่ตั้ง) ของ Website (URL) และหมายเลขประจำเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ต่อเข้ากับ Internet (IP Address)

3.กรณีไม่มีหรือไม่พบหมายเลข IP Address ก็จะต้องทำการตรวจสอบไปยังผู้ดูแล Website (Webmaster)

4.เมื่อได้หมายเลข IP Address แล้ว จะทำให้ทราบตำแหน่งที่ตั้งของเครื่อคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server)

5.ทำการตรวจสอบว่าหมายเลข IP Address เป็นของผู้ให้บริการ Internet (ISP) รายใด

6.ตรวจสอบว่าหมายเลขโทรศัพท์ที่เชื่อมต่อกับ Internet เป็นหมายเลขใด มีบุคคลใดเป็นเจ้าของหมายเลขโทรศัพท์นั้น

7.ทดลอง Download หรือใช้บริการ Website แล้วบันทึก หรือ Capture หน้าจอ แล้วสั่งพิมพ์ออกมาเป็นเอกสาร เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน

8.กรณี Website ขายสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้า ผู้สืบสวนก็จะต้องสั่งซื้อสินค้านั้น เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานด้วย ซึ่งในกรณีนี้ ก็จะทำให้ได้พยานหลักฐานเพิ่มเติม ได้แก่ หลักฐานการโอนจ่ายเงินเพื่อชำระค่าสินค้า และข้อมูลของผู้นำส่งสินค้านั้น

9.รวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมด เพื่อแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตำรวจให้ทำการสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

10.หากเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้ทำการสืบสวนเอง ก็จะใช้พยานหลักฐานที่รวบรวมได้ไปยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอหมายค้น (เฉพาะกรณีที่ Server ตั้งอยู่ในประเทศไทย) เพื่อทำการตรวจค้น และยึด / อายัดอุปกรณ์, เครื่องมือที่ใช้ในการกระทำผิด เพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย

11.หากเป็นกรณีที่ Server ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ก็จะต้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ระงับการเผยแพร่หรือลบข้อมูลที่ละเมิดออกจากระบบคอมพิวเตอร์ (พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 20 (3))

การจัดเก็บและรวบรวมพยานหลักฐานทางดิจิทัลและข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

พยานหลักฐานทางดิจิทัลและข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นพยานหลักฐานที่มีลักษณะพิเศษ ซึ่งเป็นทั้งพยานเอกสารและพยานวัตถุรวมอยู่ด้วยกัน การจัดเก็บและรวบรวมหลักฐานทางดิจิทัลและข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จึงจะต้องทำ การจัดเก็บและรวบรวมไว้โดยใช้กระบวนการและขั้นตอนทางเทคนิคชั้นสูง และจะต้องเก็บรักษาไว้เพื่อใช้เป็นพยาน หลักฐานในการพิจารณาคดีของศาล โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1.ความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลทางดิจิทัลหรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จะต้องอยู่ในลักษณะเดิม(เหมือนในขณะที่ทำการจัดเก็บ) และ ไม่มีการแก้ไข เปลี่ยน แปลงหรือได้รับความเสียหายจากการเปิดดูเพื่อตรวจสอบ

2.ต้องใช้โปรแกรมหรือ ซอร์ฟแวร์ที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ ในการจัดเก็บ

3.ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจวิเคราะห์จะต้องมีความรู้หรือผ่านการอบรมมาโดยเฉพาะ

ฉะนั้น การเก็บรวบรวมหลักฐานทางดิจิทัลและข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จึงต้องกระทำโดย ผู้เชี่ยวชาญด้านการเก็บพยาน หลักฐานทางดิจิทัล เท่านั้น และการจัดเก็บก็จะต้องใช้อุปกรณ์และเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน และด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้

ลักษณะของพยานหลักฐานดิจิทัลหรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

1.ภาพหรือรูปถ่ายที่แสดงการกระทำความผิด

หลักฐานเบื้องต้นที่แสดงถึงการกระทำความผิดที่จะต้องเก็บรวบรวมไว้เป็นพยานหลักฐาน ได้แก่ภาพบนหน้า Facebook พร้อมกับชื่อบัญชีที่โพสต์ข้อความและ/หรือรูปภาพ และหากมีการส่งผ่านทาง Email ก็จะต้องเก็บชื่อ Email นั้นไว้ด้วย ซึ่งโดยทั่วไปผู้ที่เก็บหลักฐาน ก็จะใช้วิธีการถ่ายภาพหน้าจอ หรือ Capture ภาพ หรือ Print Screen เก็บไว้ แล้วบันทึกเป็น File ภาพ เอาเก็บไว้ในเครื่องโดยสามารถที่จะพิมพ์ออกมาลงบนกระดาษเพื่อใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้ แต่ผู้เชี่ยว- ชาญการเก็บหลักฐานทางดิจิทัลให้คำแนะนำว่า ควรใช้วิธีสั่งพิมพ์จากหน้า เว็บบราวเซอร์โดยตรงและพิมพ์ทันทีที่พบเห็น ซึ่งวิธีนี้เว็บบราวเซอร์จะพิมพ์ภาพที่ปรากฏบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ออกมาพร้อมกับวันเดือนปี, จำนวนหน้าที่พิมพ์, และที่อยู่หน้าเว็บ (URL) ที่มีการกระทำความผิดปรากฏอยู่ด้วย

2.หมายเลข IP Address ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

หมายเลข IP Address มีลักษณะเป็นชุดตัวเลขที่คั่นด้วยจุด (มีลักษณะคือ 123.456.789.012) ที่ผู้ให้บริการอินเตอร์เน็ต (Internet Service Provider หรือ เรียกย่อๆ ว่า ISP) กำหนดให้กับผู้ใช้บริการ มีลักษณะเหมือนกันเลขประจำตัว หรือเลขที่บ้าน สำหรับใช้อ้างอิงเพื่อรับ-ส่งข้อมูลทางอินเตอร์เน็ตในการติดต่อระหว่างกัน IP Address จะเป็นตัวกำหนดว่าข้อมูลจะเดินทางจากที่ใด (IP Address ของผู้ส่ง) ไปยังที่ใด (IP Adress ของผู้รับ) (หมายเหตุ : พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ ม.26 กำหนดให้ผู้ให้บริการต้องจัดเก็บข้อมูลหมายเลข IP Address ของผู้ใช้บริการเอาไว้อย่างน้อย 90 วัน และเจ้าพนักงานตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ มีอำนาจตาม ม.18 ที่จะขอให้ผู้ให้บริการส่งข้อมูลหมายเลข IP Address ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดมาให้ได้)

3.ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดและสถานที่ที่กระทำความผิด ที่ได้จากการตรวจสอบหมายเลข IP Address พนักงานเจ้าหน้าที่จะนำหมายเลข IP Address ไปทำการตรวจสอบกับ ผู้ให้บริการอินเตอร์เน็ต (ISP) ว่าหมายเลข IP Address ของผู้ใด เป็นผู้ส่งข้อมูลไปยังที่ใด หมายเลข IP Adress ของผู้ใด โดย ISP จะมีข้อมูลชื่อและที่อยู่ของลูกค้าในรายการที่ลงทะเบียนขอใช้บริการอินเตอร์เน็ตกับ ISP รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับวัน, เวลาของการส่งข้อมูลด้วย

4.ร่องรอยการใช้งานภายในเครื่องคอมพิวเตอร์

การตรวจสอบเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อค้นหาร่องรอยการกระทำความผิด โดยสามารถทำการตรวจสอบได้จากส่วนต่างๆ ภายในเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนี้

4.1.Cache file เป็นไฟล์ที่บราวเซอร์ทำสำเนาข้อมูลบางส่วนของหน้าเว็บไซต์ที่เปิดเข้าใช้งานมาเก็บไว้ในเครื่องคอมพิว เตอร์โดยอัตโนมัติ เพื่อช่วยให้การเปิดเข้าใช้งานในคราวต่อไป สามารถดาวน์โหลดหน้าเว็บไซต์นั้นๆ ได้เร็วขึ้น 4.2.Cookie เป็นไฟล์เกี่ยวกับการใช้งานเว็บไซต์ ที่เว็บไซต์นั้นสั่งให้เก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ระบบจำผู้ใช้งาน ได้ สำหรับการเข้าใช้งานในคราวต่อไป

4.3.History เป็นประวัติการใช้งานเว็บไซต์ ที่เว็บบราวเซอร์บันทึกไว้โดยอัตโนมัติ โดยมีข้อมูลว่า ผู้ใช้งานเปิดเว็บไซต์หน้าใด เมื่อวันเวลาใด

4.4.File ข้อมูล หรือ File ภาพ ที่ผู้กระทำผิด ใช้ในการกระทำความผิดโดยตรง ซึ่ง File เหล่านี้ จะมีเก็บอยู่ในเครื่องคอม พิวเตอร์นั้นๆ

<u>วิธีการตรวจพิสูจน์เพื่อค้นหาหลักฐานทางดิจิทัลและข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์</u>

1.Computer Forensics ได้แก่ การตรวจบัญชีผู้ใช้งาน วันเวลาที่ใช้งาน รูปภาพ อีเมลที่บันทึกอยู่ในคอมพิวเตอร์ รวมทั้งบันทึกจากหน่วยความจำ

2.Cell Phone Forensics ได้แก่ การตรวจบันทึกที่สร้างขึ้นโดยผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือ เช่น ข้อมูลการเรียกเก็บเงิน ค่าใช้บริการ ข้อมูลบันทึกการใช้บริการ (หมายเลขโทรออก โทรเข้า ระยะเวลาการโทร วันเวลาการโทร) สถานีเครือ ข่ายที่โทรศัพท์เครื่องนั้นใช้งาน รายชื่อในโทรศัพท์ ข้อความ รูปภาพ อีเมล ฯลฯ

3.GPS Forensics ได่แก่ การตรวจหาตำแหน่ง, ที่ตั้งของสถานที่ต่างๆ ที่เคยไป สถานที่ที่ไปบ่อยๆ หยุดที่สถานที่ใดบ้างหรือไม่ เป็นเวลานานเท่าใด

4.Social Media Forensics ได้แก่ การตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมออนไลน์ของกลุ่มเพื่อน การสื่อสาร ฯลฯ

5.Digital Video and Photo Forensics ได้แก่ การตรวจสอบภาพถ่าย, ภาพเคลื่อนไหว ที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล,สถานที่ พฤติกรรมต่างๆ ของผู้ต้องสงสัย

6.Digital Camera Forensics ได้แก่ การตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้บันทึกภาพ ข้อมูลเกี่ยวกับภาพ, และ Metadata (ข้อมูลรายละเอียดที่อธิบายถึงความเป็นมาของข้อมูล (สารสนเทศที่อยู่ในรูปของอิเล็คทรอนิค)) รวมถึง ยี่ห้อและรุ่นของกล้องที่ใช้บันทึกภาพ รวมทั้งวันเวลาที่บันทึกภาพต่างๆ

7.Game Console Forensics ได้แก่ ข้อมูลของผู้เล่นเกมส์ บัญชีออนไลน์ และ Metadata

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการรับฟังพยานหลักฐานดิจิทัลหรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

1.พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็คทรอนิกส์ พ.ศ.2544 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2551) (เฉพาะบางมาตราที่เกี่ยวข้อง)

มาตรา 7 ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใด เพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้น อยู่ในรูปของข้อความอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา 8 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา 9 ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ การใดต้องทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดง ถ้าได้มีการจัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ ได้ โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ให้ถือว่าข้อความนั้นได้ทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดงแล้ว

มาตรา 9ในกรณีที่บุคคลพึงลงลายมือชื่อในหนังสือให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีการลงลายมือชื่อแล้ว ถ้า

(1) ใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงได้ว่า เจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นว่าเป็นของตน

(2) วิธีการดังกล่าว เป็นวิธีการที่เชื่อถือได้ โดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสร้าง หรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมหรือข้อตกลงของคู่กรณี

มาตรา 10 ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้นำเสนอหรือเก็บรักษาข้อความใดในสภาพที่เป็นมาแต่เดิมอย่างเอกสารต้นฉบับ ถ้าได้นำเสนอหรือเก็บรักษาในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าได้มีการนำเสนอหรือเก็บรักษาเป็นเอกสารต้นฉบับแล้ว

(1) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อความตั้งแต่การสร้างข้อความเสร็จสมบูรณ์ และ

(2) สามารถแสดงข้อความนั้นในภายหลังได้

ความถูกต้องของข้อความตาม (1) ให้พิจารณาถึงความครบถ้วนและไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดของข้อความเว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติม หรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ตาม ปกติในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการแสดงข้อความซึ่งไม่มีผลต่อความถูกต้องของข้อความนั้น

ในการวินิจฉัยความน่าเชื่อถือของวิธีการรักษาความถูกต้องของข้อความตาม (1) ให้พิเคราะห์ถึงพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการสร้างข้อความนั้น

ในกรณีที่มีการทำสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่งสำหรับใช้อ้างอิงข้อความของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หากสิ่งพิมพ์ออกนั้นมีข้อความถูกต้องครบถ้วนตรงกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และมีการรับรองสิ่งพิมพ์ออกโดยหน่วยงานที่มีอำนาจตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดแล้ว ให้ถือว่าสิ่งพิมพ์ออกดังกล่าวใช้แทนต้นฉบับได้

มาตรา 11 ห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์.....ฯลฯ..... ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

มาตรา 12 ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา 10 ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้เก็บรักษาเอกสารหรือขอความใด ถ้าได้เก็บรักษาในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าได้มีการเก็บรักษาเอกสารหรือข้อความตามที่กฎหมายต้องการแล้ว

(1) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง

(2) ได้เก็บรักษาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นอยู่ในขณะที่สร้าง ส่ง หรือได้รับให้ปรากฏอย่างถูกต้องได้ (3) ได้เก็บรักษาข้อความส่วนที่ระบุถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง และปลายทางของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนวันและเวลาที่ส่งหรือได้รับข้อความดังกล่าว ถ้ามี

มาตรา 12/1 ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 10 มาตรา 11 มาตรา 12 มาใช้บังคับกับเอกสารหรือข้อความที่ได้มีการจัดทำหรือแปลงให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในภายหลังด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และการเก็บรักษาเอกสารและข้อความดังกล่าวโดยอนุโลม

มาตรา 15 บุคคลใดเป็นผู้ส่งข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการส่งโดยวิธีใด ให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นของผู้นั้น

2.<u>ข้อกำหนดประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการนำสืบพยานหลักฐานฯ พ.ศ.2556 หมวด 4 การสืบพยานหลักฐาน ซึ่งเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์</u>

ข้อ 19 คู่ความที่ประสงค์จะเสนอข้อมูลที่บันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือที่ประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นพยานหลักฐาน จะต้องระบุข้อมูลที่จะอ้างไว้ในบัญชีระบุพยาน ตามมาตรา 88 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พร้อมกับยื่นสำเนาสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นในจำนวนที่เพียงพอเพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมารับไปจากเจ้าพนักงานศาล เว้นแต่

(1) สื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นอยู่ในความครอบครองของคู่ความฝ่ายอื่น หรือของบุคคลภายนอก ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างอิงข้อมูลยื่นคำร้องต่อศาล ขออนุญาตงดส่งสำเนาสื่อบันทึกข้อมูลและขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นมาจากผู้ครอบครองโดยให้คู่ความฝ่ายที่อ้างนั้นมีหน้าที่ติดตามเพื่อให้ได้สื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นส่งมาศาลก่อนวันสืบพยาน ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด

(2) ถ้าการทำสำเนาสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้น จะทำให้กระบวนพิจารณาล่าช้าหรือเป็นที่เสื่อมเสียแก่คู่ความซึ่งอ้างอิงข้อมูลนั้น หรือมีเหตุผลแสดงว่าไม่อาจส่งสำเนาสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดได้ ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างอิงข้อมูลยื่นคำร้องต่อศาล ขออนุญาตงดส่งสำเนาสื่อที่บันทึกข้อมูล และขอนำสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้น ส่งมาศาลก่อนวันสืบ พยานตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด

ถ้าคู่ความฝ่ายที่อ้างอิงไม่สามารถนำสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นมาส่งศาลได้ภายในเวลาตามวรรคหนึ่ง ศาลจะกำหนดให้ทำการตรวจข้อมูลดังกล่าว ณ สถานที่ เวลา และภายในเงื่อนไขตามที่ศาลเห็นสมควรแล้วแต่สภาพแห่งข้อมูลนั้นๆ ก็ได้

ข้อ 20 คู่ความฝ่ายที่ถูกอีกฝ่ายหนึ่งอ้างอิงข้อมูลที่บันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์มาเป็นพยานหลักฐานยันตน อาจยื่นคำแถลงคัดค้านการอ้างข้อมูลนั้นต่อศาลก่อนการสืบข้อมูลนั้นเสร็จ โดยเหตุที่ว่าสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้นปลอม หรือข้อมูลนั้นปลอม หรือสำเนาสื่อที่บันทึกข้อมูลนั้น ไม่ถูกต้องกับข้อมูลทั้งหมดหรือบางส่วน เว้นแต่จะแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลว่ามีเหตุอันสมควรที่ไม่อาจทราบเหตุแห่งการคัดค้านนั้นได้ก่อนเวลาดังกล่าว คู่ความฝ่ายนั้นอาจยื่นคำร้องขออนุญาตคัดค้านการอ้างข้อมูลหรือสื่อหรือสำเนาสื่อที่บันทึกข้อมูลเช่นว่านั้นต่อศาลไม่ว่าเวลาใดๆ ก่อนพิพากษาคดี และถ้าศาลเห็นว่าคู่ความฝ่ายนั้นไม่อาจยกข้อคัดค้านได้ก่อนนั้นและคำร้องมีเหตุผลฟังได้ ก็ให้ศาลอนุญาตตามคำร้อง ในกรณีที่มีการคัดค้านดังกล่าวมานี้ ให้นำ มาตรา 126 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจาณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม การนำสืบถึงความถูกต้องหรือความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่บันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ ให้คู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้าง นำสืบถึงลักษณะหรือวิธีการที่ใช้สร้าง เก็บรักษา หรือสื่อสารข้อมูลนั้น ลักษณะหรือวิธีการเก็บรักษา ความครบถ้วน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อความ รวมทั้งพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง

ข้อ 21 ให้นำความในข้อ 19 และ 20 มาใช้บังคับแก่การนำสืบข้อมูลที่บันทึกไว้ใน หรือได้มาจากไมโครฟิล์ม สื่ออิเล็ค -ทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นโดยอนุโลม